

לב המועדים

ביאור סדר עבודה כהן גדול ביום כיפור על סדר פיוט "אמיץ כח"

נממא מטומאת מת והוא אינו יודע מכך ושחלילה עבודתו לא תיפסל (יומא ה, א, רמב"ם עבודת יו"ב א ד).

מקום הפרשה - לשכת פלדהרין – בולווטין (א א)

מפרישים אותו ללשכת פלדהרין, הטעם שנקרא כן: לפי שכהנים הגדולים בזמן בית שני אחרי תקופתו של שמעון הצדיק היו נותנים ממון כדי לשמש בכה"ג ומתוך שרשעים היו לא משלימים שנתם והיו מתחלפים כל יו"ב חודש כפקדי המלך שהמלך מחליפם כל שנה לכן היו קוראים אותם לשכת פלדהרין (יומא ה, ב רע"ב א א ד"ה ללשכת).

הכנת סגן לכה"ג, ואשה תחתיו

ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, והטעם: שמא יארע בו פסול, כגון קרי או שאר טומאה (רע"ב שם ד"ה ומתקנין).

מעשה הכה"ג בשבעת ימים אלו (יומא א ב)

"זורק מקטיר ומטיב להתרגל בעבודה ככתוב בתורתך..."

הקרבת קרבנות של הכה"ג בשבעת ימים אלו

כל שבעת הימים הוא זורק את הדם של קרבן תמידים (רע"ב ד"ה הוא), והטעם: כדי שיהא רגיל בעבודה (רע"ב ד"ה הוא) ויהיה מוכן לעבוד ביו"ב ותקל מעליו המלאכה (רמב"ם פירוש המשניות א ב), ומקטיר את הקטורת, ומטיב את הנרות מסיר בבוקר את הדשן של הפתילות שנמצא במנורה (רע"ב ד"ה ומדשן), ומקריב את הראש ואת הרגל של איברי התמיד שקרב ראשון, והטעם: כדי שיהיה שיתרגל בעבודת יו"ב.

עשיית חפינה

כל שבעת הכהן היה נמצא בלשכת פלדהרין ולומד איך עושים חפינה שהוא צריך לעשות בקודש קודשים כמו שיתבאר בהמשך ולאחר מכן נכנס למקדש ועובד וחוזר ללשכת פלדהרין (יומא יב, א).

לימוד הכהן גדול בשבעת הימים (א ג)

"נלוים אליו נבונים ישישי שער נואמים לו קרא נא בפיך"

מסרו לו זקנים מזקני ב"ד בכל יום וקוראין לפניו בסדר היום פרשת אחרי מות כדי ללמדו סדר עבודה (רע"ב ד"ה וקורין), ואומרים לו אישי אדוני (רע"ב ד"ה אישי), כהן גדול קרא אתה בפיך שמא שכחת ואתה עלול לבוא לידי מכשול כי על ידי אמירה בפה זוכר טוב ומבין אותם יותר (עיין גמ')

ביאור סדר עבודת כה"ג ביום כיפור (ע"פ משניות יומא)

על כן באתי לעורר לב האדם לטוב לו שיזהר קודם יו"ב ללמוד פירוש המילים של כל סדר עבודת יום כיפורים בכדי שיהא רגיל ביו"ב בפירוש המילות ואם כן שומא עלינו להבין היטב את הנעשה בסדר העבודה (יסוד ושורש העבודה שער יא פרק ט).

במוסף אומר ש"צ סדר העבודה (טושו"ע תרכא ד)

הטעם שאומרים במוסף משום שיעקר עבודתו של הכהן הגדול היה במוסף ולכן אנו אומרים גם כן כדי לקיים (הושע יד ג) "ונשלמה פרים שפתינו" (משנ"ב תרכא ס"ק יג).

נוסח סדר העבודה

"אמיץ כח" – מנהג בני אשכנז לומר את נוסח "אמיץ כח" לרבינו משולם קלונימוס ורמזו שמו בסוף הפיוט שגרו ביד איש עיתי "משלם ברבי קלונימוס חזק" (מהרי"ל בסדר מוסף יו"ב, לבוש תרכא ד, מטה אפרים תרכא י).

"אתה כוננת" – מנהג בני ספרד לומר את נוסח "אתה כוננת" המיוחד ליוסי בן יוסי הכהן הגדול (נודע ביהודה מהדורה תנינא או"ח סו"ס קיג) שהוא הקדום יותר וגם הנוסח כתוב בלשון ברור (הראשון שהביא את הנוסח הזה הוא רב עמרם גאון בסידורו).

"אמיץ כח"

סדר אמירת "אמיץ כח" פותח את דבריו בסדר בריאת העולם וחמאו של אדם הראשון, מעשה קין והבל, דור אנוש, דור המבול ודור הפלגה, ומזכיר מעשה אבות עד בחירת לוי ואהרן לעבודת המקדש ולאחר מכן מתחיל בסדר העבודה והוידוין.

שבעת ימים לפני יו"ב (א א)

מחזיקי אמנה שבוע קודם לעשור מפרישין כהן הראש כדת המלואים שבעת ימים קודם יו"ב מפרישים כה"ג מביתו, והטעם: משום שכל עבודת יום כיפור אינם כשרות אלא בו, ולומדים כמו שאהרן הכהן ובניו היו צריכים הפרשה בשבעת ימי המילואים כדי להכין עצמם במהרה כך הכה"ג צריך להכין עצמו לעבודת היום הקדוש (רע"ב א א).

"מזים עליו מי חטאת לטהרו"

הזאה במי פרה אדומה: ביום השלישי להפרשתו שהוא יום ה' בתשרי וביום השביעי להפרשתו שהוא ט' בתשרי היו מזים מי פרה לטהרו שמא

העלון נתרם לע"נ דב בן חיים אליעזר וינברגר נלב"ע מוצאי יו"ב תשפ"א

שבועת הכהן הגדול (א ה)

והשביעהו שלא ינהג כמנהג הצדוקים שמפזרים את הקטורת על המחתה בחוץ ואחר כך נכנסים עמה לקודש הקודשים, לפי שהם דורשים את הפסוק (ויקרא לו א) "כי בענן אראה על הכפורת" שצריך להיכנס כשהוא נושא עימו את ענן הקטורת, ולכן היה נותן את הקטורת על גבי גחלים בחוץ, אבל ורבנן למדו שהרי הכתוב אומר ונתן את הקטורת על האש לפני ה' דהיינו שיכנס תחילה ורק אחר כך יתן הקטורת על גבי גחלים (יומא יט, ב).

ונפטרהו להם זקני ב"ד הזקנים שלימדוהו סדר היום, **והטעם:** כדי שלא יראו בבושתו כשיבכה על שחשדהו (תפאריי יכין כה).

"סמר בשרו והדמיע כי נחשד סרו גם הם ובכה הגירו"

ומהי השבועה: אמרו לו אישי כה"ג אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחינו ושליח ב"ד משבעים אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה שחשדהו לצדוקי (יומא יט, ב) **והם פורשים ובוכים** שחשדהו שאינו כשר ושנינו (שבת צו, א) החושד בכשרים לוקה בגופו (יומא יט, ב רע"ב ד"ה והן).

ליל יו"ב (א ו)

"שיח מדרש בפה ובתכה הגיון סביביו ישנו לעורר עד חצות"

בליל יום הכיפור היה הכהן הגדול נשאר ער כל הלילה, אם היה הכהן הגדול חכם דורש בדבר הלכה כל ליל יו"ב כדי שלא ישן ויבוא לידי טומאה (רע"ב ד"ה אם, תפאריי), **ואם לאו תלמידי חכמים דורשים לפניו ואם רגיל לקרות קורא, ואם לאו קוראים לפניו, ובמה באיוב ובעזרא ובדברי הימים** שהם דברים המושכים את לב השומע ואין שינה חוטפתו (רע"ב ד"ה באיוב).

בקש להתנמנם (א יט, ב)

בקש להתנמנם אם ראו שהוא עומד להתנמנם, **פרחי כהונה** צעירי הכהונה בחורים שמתחיל שער זקנם לפרוח נקראים פרחי, **מכין לפניו באצבע צרידה** באצבע הסמוכה לאגודל וע"י חיבור האצבע לאגודל ושומטה נוצר רעש של מכה ומשמיעים קול כדי שלא ישן, **ואומרים לו אישי כה"ג עמד והפג שעה אחת על הרצפה** אומרים להניח את רגליו היחפות על הרצפה הקרה שעשויה משיש כדי להפיג החום משום שהקור מבטל את השינה (רע"ב ד"ה והפג), **ר' יצחק אומר** אומרים לו שיראה להם מהו קידה סוג של השתחויה מיוחדת שהיה נועץ את אגודליו בקרקע בעודו עומד ומתכוף רק עם גבו ומנשק את הרצפה ונעמד וכיון שהיא פעולה גופנית קשה היה מתעורר (יומא יט, ב).

ומעסיקים אותו עד שיגיע זמן שחיטה מעסיקים אותו על ידי שירה בפה שהיו שרים "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" (תהילים קכז ב)

עירובין נד, ב), **או שמא לא למדת בזמן בית המקדש השני** היו מוסיפים "שמא לא למדת" לפי שהיו מעמידים כה"ג שאינם מהוגנים על פי המלכות (יומא יח, א רע"ב ד"ה שמא) וקראו הפרשה בכל יום עם ביאור ודקדוקי דינה (תפאריי יכין יג).

ערב יום כיפור (א ג)

"נגה תשיעי יעמידוהו בשער קדים נוי זבחי יום לפניו יעבירו"

שחרית של יום השביעי היו מעמידים אותו בשער מזרח ומעבירים לפניו פרים ואלים וכבשים, שהם סוגי הבהמות שיקריב מחר ביום כיפור (מהרש"א חידושי אגדות יומא יח, א), **והטעם: כדי שיהיה רגיל בעבודה,** והיה מתבונן בבהמות העוברות לפניו לתת אל ליבו הלכות סדר היום (רע"ב ד"ה שיהא, רש"י יומא יח, א), **הטעם שלא מעבירים לפניו שעירים:** כיון שבא לכפר על חטאי בני ישראל חלשא דעתיה (יומא יח, א, תוי"ט ד"ה ומעבירין), שמא לא תתקבל תפילתו (מאירי יח, א ד"ה עיו"ב) ופר שבא לכפר עליו ועל אחיו הכהנים מעבירים, **והטעם:** משום שאם יש אחד מהכהנים שחטא מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה (תוי"ט שם).

דברים האסורים באכילה לכהן (א ד).

"סמך ביאת שמש צידו ימעטו סאב לבן פן ברדם יקרהו"

כל שבעת הימים לא היו מונעים ממנו מאכל ושתייה, והטעם: שאף אם היה נטמא בקרי אינו נטמא אלא לאותו היום ולאחר שטובל במקווה והעריב שמשו טהור לגמרי (מאירי יומא). **ערב יו"ב היו מונעים ממנו מלאכול הרבה** (יומא א ד), **והטעם:** משום שהאכילה מביאה לידי שינה ושמא יבוא לידי טומאה ולא סמכו על הנס (תפאריי יכין ב).

ערב יו"ב השבעת כה"ג (א ה)

"סבי שבטו ללמד חפן יוליכוהו סמים לתמר בפנים אותו ישביעו"

מסרהו זקני ב"ד שלמדוהו סדר העבודה, **לזקני כהונה** ללמוד חפינת הקטרת ועבודה קשה היא (רע"ב ד"ה לזקני), **והעלוהו לעלית בית אבטינס** שהם היו מכינים את הקטורת וכותשים אותם אותה ומערבבים בה סימנים כדי ללמדו את עבודת חפינת הקטורת (רע"ב ד"ה בית, יומא יט, א רש"י שם), **מהו חפינת הקטורת** הכהן היה צריך להניח מלא חפניו דהיינו שתי כפות ידיו מלאות בקטורת על גבי גחלים בתוך קודש הקודשים לכן נכנס כשבידו האחת גחלים על גבי מחתה וביד השניה כף שבה הקטורת שתמלא את שתי ידיו

את המחתה הניח עם הגחלים על הרצפה עכשיו צריך להעביר את כל הקטורת מהכף לתוך ידיו בלי לפזר אפילו משהו, כדי שיהיה שתי ידיו מלאות קטורת

כיצד היה עושה או שהיה מניח את הכף שעל גבה הקטורת בשיניו או שהיה מחזיק באצבעותיו והיה צריך להעירות בזהירות את הקטורת באגודל לתוך חופניו (יומא נג, ב).

וחכמים (יומא מט, ב) אמרו שחפינה היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש ולכן זקני כונה למדוהו כדי שידע לעשות כן ביו"ב.

גופו לבגדי כהונה שמא נדבק בו לכלוך מהמים או אפילו המים עצמם נחשבים כחציצה (משנה למלך הלכות עבודת יו"כ ב ב).

"ערה סותו טבל ועט זהבים עמד וקדש קרץ תמיד השחר פקד למרקו והוא קבל וזרק"

הביאו לפניו בגדי זהב שמונה בגדים שבהם משמש בכל ימות השנה **ולבש וקדש ידיו ורגליו הביאו לו** קרבן **תמיד** של שחר, **קרצו** שחטו ברוב סימנים דהיינו הכשר שחיטה בלבד, **ומירק אחר שחיטה על ידו** נתן לכהן אחר לגמור השחיטה, **והטעם:** כיון שכל עבודת יום כיפור כשרה רק על ידי כה"ג ומיד אחר השחיטה צריך לקבל את דמו לכן לאחר ששחט שיעור המספיק להכשר שחיטה ממשיך כהן אחר את השחיטה שאם היה שוחט ב' הסימנים לא היה מספיק ליטול את הכלי לקבל את כל הדם מפני שהדם ממחר לצאת לכן אחר גומר והכהן הגדול יכול לקבל את הדם וזורקו על גבי המזבח.

זמן הקטרת קטורת של שחר
הקטרת קטורת של שחר קרבה בין זריקת הדם של קרבן תמיד להקרבת אבריו.

הקרבת קטורת של שחר כבבל יום
"פרש הקטיר והיטיב הקריב ונסך פעלת כליל השלים ועש כסדר"
בנס להיכל **להקטיר קטורת של שחר** שהיו מקריבים בכל יום בבוקר ובין הערבים על המזבח הפנימי, **ולהטיב הנרות יש אומרים:** תיקון הנרות שהם הבזיכים של המנורה שהכהן מנקה אותם מהאפר של הפתילות שכבו ומן הפסלות של השמן ונותן לתוכם שמן ופתילות חדשות (רשב"א בתשובתיו ח"א שט, חינוך מצוה צח), **ויש אומרים:** שהכוונה גם להדליק את הנרות (עיין רמב"ם תמידין ומוספים פ"ג ה"י), **ולהקריב את הראש** אחר הטבת הנרות היה חוזר למזבח להקטיר **ואת האברים** של קרבן תמיד את הראש והרגל שתי הידים (עיין יומא ב ג), ואחר כך היה מקטיר **ואת החביתין** מנחת חביתין שהיה הכהן מקריב בכל יום מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערביים, ואחר **כך מנסך את היין** של קרבן תמיד אל יסוד המזבח.

יש אומרים: שהיה מקריב את קרבנות המוספים את הפר איל ושבעת הכבשים ושעיר אחד ומנחותיהם (יומא ז ג דעת ר"ע, וכן דעת הרמב"ם שפוסק כר"ע) ובסדר אמיץ כח הסדר כדעת רבי אליעזר שכל המוספים היו קרבים לאחר עבודת היום.

אחרי שגמר את עבודת המקדש שבכל יום, היה צריך להחליף את בגדי הזהב וללבוש בגדי לבן לעשות בהם את העבודות המיוחדות ליום כיפור.

וכונתם לומר שיזהר בעבודתו שתהא לשם שמים שתהא רצויה לפני הקב"ה שאם לא כן אין כל המירחא עולה כלום (יומא יב, ב רש"י ד"ה אם).

יו"כ בבוקר (אח)
"עלצו תרם דשן בפיס ראשון.."

עבודה ראשונה שבמקדש תרומת הדשן בכל יום בבוקר היה עולה כהן על גבי המזבח והיה חותה במחתה של כסף מן הדשן דהיינו אפר של הקרבנות שנשארו על גבי המזבח מאתמול והיה יורד ומניח על רצפת העזרה ממזרח לכבש המזבח והיה הדשן נבלע שם דרך גס (רע"ב ד"ה תורמים, רש"י יומא כד, א).

זמן התרומה ביו"כ מחצות - בכל בוקר תורמים את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו וביו"כ מחצות, והטעם: מפני חולשת הכה"ג שעליו לבד מוטלת כל עבודת היום לכן צריך להשכים יותר (יומא ב, ב).

בדיקת זמן הקרבת קרבן של תמיד (גא)
"עלה ברק השחר כנס הצופה"

אמר להם הממונה שהוא הסגן של הכהן הגדול (רע"ב ד"ה אמר), **צאו וראו** על מקום גבוה שהיה במקדש (רע"ב ד"ה צא), **אם הגיע זמן שחיטה** לפי שהשחיטה פסולה בלילה דכתיב (ויקרא יט ו) "וביום זבחכם" (רע"ב ד"ה זמן), **אם הגיע הרואה אומר ברקאי, מתתיא בן שמואל אומר** שאומרים לו העומדים בעזרה **האיר פני מזרח עד שבחברון** כלומר שצריך שהאור יתפשט על פני כל האופק המזרחי ולא מספיק שרואים רק במקום אחד, ואומרים עד חברון כדי להזכיר זכות ישני חברון, **והוא אומר הן.**

טבילה ראשונה של הכה"ג - הקרבת קרבן התמיד של יו"כ (גב)
טבילה ראשונה: אחרי שאמרו הן **הורידו את הכה"ג לבית הטבילה** לפי שמעון טבילה לפני שחיטת תמיד של שחר (רע"ב ד"ה הורידו).

מקום הטבילה (גג).
כל הטבילות היו בקדש בבית הפרווה מכשף ששמו פרווה בנאה ונקראת על שמו (רע"ב ד"ה על בית, עיין מידות ה ג), **חוץ מזו בלבד שהיתה** בחול על גבי שער המים ובצד לשכתו היתה (רע"ב שם).

הקרבת קרבן תמיד – טבילה ראשונה (גד)
"עליו פרשו מסך בוץ להצניע"

פרשו סדין של בוץ בינו לבין העם משום צניעות (עיין משנה למלך פ"ד ה"א מהלכות עבודת יו"כ), **והטעם שפרשו סדין מבוץ:** כדי שיכיר היום שעבודת היום בבוץ לפי שרגיל כל יום לשמש בבגדי זהב (יומא לא, ב, רע"ב ד"ה סדין), **פשט את בגדי חול שלו, ירד טבל עלה ונסתפג** נגב את עצמו, **הטעם בצורך הניגוב:** כדי שלא ללכלך את בגדי הכהונה (תפאריי יבין בא, עיין משך חכמה ויקרא מז ד), **טעם אחר:** כדי שלא יהיה חציצה בין

"פרשו סדין לבן עוד כבראשונה פרוה בקדש שם קדש ופשט"

הביאו לבית הפרווה מכשף ששמו פרווה בנאה ונקראת על שמו (רע"ב ד"ה על בית) **ובקדש היתה** שמבילה זו ושאר המבילות מלבד הראשונה מעונה במקום קדוש דכתיב (ויקרא מז כד) "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש".

"פסע וטבל לבנים עט וקדש"

פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם, קדש ידיו ורגליו מקיתון של זהב ולא מן הכיור כבכל יום **והטעם:** מפני כבודו של כה"ג (יומא ד גמ' מד, ב), **ופשט** את בגדי הזהב, **רב מאיר אמר פשט קדש ידיו ורגליו, ירד וטבל** זוהי מבילה שניה **עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן לבש ד'** בגדים כתונת, מכנסים, אבנט, מצנפת (רע"ב ד"ה בגדי), **וקדש ידיו ורגליו** להתחיל בעבודת היום.

בגדי כה"ג ביו"ב (זב)

פלוסים ערכם מנים שמונה עשר פאורים לשרת במלך הכבוד

בשחר היה לובש פולסין בגד דק ויפה שמגיע מארץ רעמסס (רע"ב ד"ה פלוסין) של **י"ב מנה, בין הערביים הנדונין** בגדים הבאים מארץ הודו של **שמונה מאות** זוז, **חכמים אומרים בשחר היה לובש של י"ח מנה ובין הערביים של י"ב מנה** ס"ה ל' **אלו משל ציבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו.**

בגדי לבן ובגדי זהב: הכה"ג הגדול היה עובד ביו"ב בשני סוגי בגדים **בגדי זהב** [שמונה בגדים כתנת, מכנסיים, מצנפת, ואבנט, מעיל, חושן, אפוד, וציץ] אותם הוא לבש בעבודות שאינם מיוחדות ליום הזה ואינם נעשים בקודש הקודשים כגון הקרבת קרבן תמיד, קטורת של שחר הטבת הנרות והקרבת המוספים,

ובגדי לבן [כתנת, מכנסיים, מצנפת, ואבנט שהם היו עושים מבד לבן של פשתן] עבודות המיוחדות ליום הכיפורים כגון הקרבת הפר, שני השעירים, הקרבת קטורת (רמב"ם עבודת יו"ב ב א).

נגזית בגדי הלבן: בגדי הלבן שעבד עימם הכהן ביום כיפור אסורים בשימוש והנאה לאחר יו"ב אף לאותו כהן גדול דבר זה נלמד מדכתיב (ויקרא מז כג) "ופשט את בגדי הבר... והניחם שם" מלמד שמעונים נגזיה אחר שכלתה העבודה בהם (יומא ס, א).

הקרבת פר חטאת של הכה"ג (ו א)

"פרו מצב בין אולם למזבח פניו ימה וראשו נגבה מעקם פגש וסמר"

ידיו על ראשו"

בא לו הכהן אצל פרו שצריך להביא פר משלו – ממונו (תפא"י), **ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח** בצפון העזרה (תפא"י) **ראשו** של הפר **לדרום ופניו למערב, והטעם:** אף שראוי הוא שיהיה ראשו להיכל שהוא מערב ואחריו למזבח אלא שחוששים שמא ישל גללים וגנאי הוא להראות בית הרעי שלו.

הכהן עומד בצד הפר אחריו, **במזרח ופניו למערב** לצד ההיכל, אף שכל צפון העזרה היה כשר להעמיד את הפר ולא היו מעמידים הפר במקום זה אלא משום חולשא דכה"ג שלא יטרח עליו ויכבד עליו מורה משא מזרק הדם למרחוק.

וסומר שתי ידיו עליו מניח ידיו על ראש הפר בין שתי קרניו (תפא"י).

"פשעיו הודה ובחבו לא טמן"

וידיו הכה"ג [וידיו ראשון מתוך ג' הוידויים]

וכך היה אומר **"אנא ה' חטאתי .. אני וביתי אנה השם כפר נא .. לפני ה' תטהרו"** והם עונים אחריו **"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"**.

"והכהנים והעם העומדים בעזרה שהיו שומעים את השם מפורש יוצא מפי כהן גדול" שכינה מדברת מתוך גרונו (הגר"א) **"היו כורעים ומשתחוים ומודים ואומרים ברוך שם כבודו מלכותו לעולם ועד"**, והוא על פי הפסוק (דברים לב ג) **"כי שם ה' אקרא** הבו גדול לאלהינו" ודרשו חז"ל (יומא לו, א) אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא אתם הבו גדל ולכן כל פעם ששמעו את השם יוצא מפי כה"ג בעזרה היו נופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו... וכשהיה מסיים את הפסוק **"כי ביום הזה יכפר וגו' לפני השם"** עמם ביחד, היה אומר להם **"תטהרו"** שהוא סיום הפסוק.

הגזלת ב' השעירים

שעירי יום כיפור (ו א - ד, יומא סב, א).

"צמודים אחוים שוים בתאר ובקומה"

השעירים צריכים להיות שווים במראה דהיינו בצבע לבנים או שחורים או סחופים (רש"י סב, א ד"ה במראה), **בקומה** שיהיו באותו גובה, **שוים** בדמים שנקנו באותו מחיר, **ובלקיחתם כאחד** דהיינו צריך שיקנו אותם יחד.

צורת העמדת הכהן גדול וראש בית אב

"צעד לילך לו למזרח העזרה צמד שעירים שם מהון עדה"

אחר שהתודה הכהן על פרו שהיה בצפון העזרה היה בא לשער ניקנור שהיה במזרח העזרה בצפון המזבח הכהן הגדול היה מגיע כשהסגן מימינו וראש בית אב משמאלו, ושני השעירים עומדים לפניו אחד בימינו ואחד בשמאלו, השעירים היו עומדים פניהם למערב ואחוריהם למזרח.

עליה הגורלות

"צהוב חלשים טרף והעלה מקלפי צנח והגריל לשם גבוה ולצוק"

היה הכהן מכניס ידו אל הקלפי ומוציא את הגורלות בבת אחת, אם הגורל **עלה בימין ראש בית אב אומר לכה"ג הנבה ירך**, כדי שידעו העם

על הדם שלא יקרוש, הכהן שממרס את הדם עומד **על הרובד הרביעי** **שבהיכל** על השורה הרביעית של אבני הרצפה בעזרה (רע"ב ד"ה על).

שאותו של ימין עלה לשם, **ואם עלה בשמאלו אמר לו ראש בית אב אישי כהן גדול הנבה שמאלך**.

הנחת הגורלות

אחר ההגדלה יש מצווה להניח את הגורלות על השעירים וכיון שהמצווה היא להניח, לכן מיד אחר ההנחה יכול להסיר (יומא לט, ב).

"צעק בקול רם לה' חטאת צותתיו ענו לו וברכו את השם"

כשמניח את הגורל של שם על שעיר החטאת אומר **"להשם חטאת"** (ו) (א) והיה מזכיר את השם בכתבו והכהנים והעם שבעזרה היו משתחוים ונופלים על פניהם ואומרים בשכמל"ו.

מקום קשירת הלשונית

"צבע זהורית קשר בראש המשתלח"

על השעיר של חטאת שעלה בגורל להשם קושר בצוואר, ועל השעיר המשתלח קושר בין קרניו, **הטעם שמשנה את הקשרים:** כדי שלא יתערבבו זה בזה.

"צנתו אמן נגד בית שלוח"

מקום עמידתו אחר הגרלה

שעיר המשתלח מעמיד כשפניו כלפי שער מזרח, **והטעם:** לפי שמשם היו משלחים אותו לעזאזל המדבריה (רש"י יומא סו, א ד"ה בא).

"צלח ובא אצל פרו שנית צחן מטהו פני צור התודה"

ידידי שני ושחיטת הפר (משנה יומא, גמ' יומא סו, א).

"בא לו הכהן אל פרו השני וסומך קודם השחיטה **שתי ידיו עליו** בדין הוא שאין סומכים על קרבנות ציבור ורק על קרבנות של יחיד סומכים וכאן הוא קרבן של ציבור וגזרת הכתוב שהכהן הגדול יסמוך עליו ומנין מדכתיב (ויקרא מז כא) "וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה", ומתודה "וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדוש" ומוסיף בוידיאו את אחיו הכהנים. **"והכהנים והעם וכו'..."**

שחיטת הפר (פרק ד ג, לט, א)

"קח מאכלת חדה ושחטו כסדר קבל דם במזרק ונתנו לממרס קרישתו

ימס עד עת הזיה קפוי פן יהי ותעדר סליחה"

לאחר הסמיכה והידידי השני על הפר, היה הכהן **שחטו וקבל במזרק את דמו** לפי שכל עבודת יו"כ אינה כשרה אלא על ידי הכהן הגדול ולכן הוא שוחט ומקבל את הדם, **ונתנו למי שהוא ממרס בו.. כדי שלא יקרוש** נותן לכהן לערבב את הדם כדי שלא יקרוש ויפסל להזאה, **והטעם:** לפי שהכה"ג צריך בינתיים להקטיר את הקטורת המיוחדת של יו"כ בקודש הקודשים ורק לאחר מכן לזרוק את הדם ולכן הכהן שומר

הכנת הנחלים לעבודת הקטורת (ד א, מג, ב)

"קוח לחשות חת במחתת פרוים.. קדר לתוכה שלשת קבין נחלים"

הכהן לוקח **מחתה** והא כלי להעביר את הנחלים העשויה מזהב, **ועלה לראש המזבח** החיצון באמצעו של הכבש עד שמגיע לראש המזבח **ופינה נחלים אילך ואילך וחותרה מן המעוכלות הפנימיות** לוקח ושלשה קבין נחלים לוחשות שהם כלי להבה אך לא כבויות (פסחים עה, ב), **וירד** מהמזבח באמצעו של הכבש, **והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה** מניח את המחתה עם הנחלים במקום שעומד הכהן הממרס את הדם.

בניסה לקודש הקודשים

"קרבו לו בזך גדושה דקה קפץ מחתה בימים ובזך בשמאל"

הוציאו לו מלשכת הכלים (רע"ב ד"ה הוציאו), **את הכף** ריקה מזהב **והמחתה** שמלאה קטורת מלשכת הקטורת (יומא מה, א), **וחפן מלא חפניו** מילא ב' ידיו **ונותן את הקטורת** שבידיו **לתוך הכף** ריקנית, **שיעור חפינת הקטורת: הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו** כלומר שאין שיעור לקטורת אלא כל כהן לפי גודל חפניו, לאחר מכן **נטל את המחתה** עם הנחלים שהיתה מונחת על הרובד הרביעי ביד **בימין** לפי שהיא כבידה וחמה מוליכה בימין (רע"ב ד"ה נטל), **ואת הכף בשמאלו** לפי שכף הקטורת קלה יותר לכן נטל בידו השמאלית. והחל לפסוע אל קודש הקודשים.

"קיש צעדיו לפרכות וקרב לבדים"

היה מהלך בהיכל מעזרה עד שמגיע לבין שתי הפרוכת המבדילות בין הקודש ובין קודש הקודשים **וביניהן אמה, ר' אסי אומר לא היה אלא פרוכת אחת בלבד** היתה הפרוכת תחילה מן הדרום והפרוכת הפנימית מהצפון נכנס בצד דרום ומהלך **עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הפך פניו לדרום מהלך לשמאל עם הפרוכת עד שמגיע לארון** למקום הארון ולא ארון ממש לפי שבבית שני לא היה ארון (רע"ב ד"ה עד).

"קטרת שם בינימו ועשן ויצא"

הגיע למקום הארון **נותן את המחתה בין שני הבדים** בבית ראשון שהיה ארון היה מניח בין שני הבדים, ובבית שני שלא היה ארון ובמקומו היה אבן הנקראת שתיה שהארון היה מונח עליה בבית ראשון ועליה הכהן היה נותן את המחתה והקטורת (יומא ה ב), **צבר את הקטורת ע"ג נחלים** הכה"ג היה שופך את הקטורת שנמצא בכף לתוך חפניו – ידיו ומחפניו היה מניח על גבי נחלים [חפינת הקטורת התבאר לעיל], **ונתמלא כל הבית בעשן** כלומר המתין בקודש הקודשים עד שנתמלא כל הבית עשן ואז היה יוצא (תיו"ש ה א ד"ה ונתמלא).

בשעה שהיה הכהן הגדול נכנס לבית המקדש כל העם היו פורשים ויוצאים מן ההיכל ואסור שימצא שם אדם (יומא).

יציאה מקודש הקודשים: יצא ובא לו בדרך בית כניסתו בין הפרוכת ויוצא בהילוך אחורנית שפניו לכיוון קודש הקודשים (רע"ב ד"ה דרך).

ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בתפילה שלא להבעית את ישראל שיהיו סבורים שהוא מת (רע"ב ד"ה שלא), ומה היה מתפלל "יהי רצון שתא שנה זו שחונה שתהא גשומה ולא יעבדי עבד שולמן מדבית יהודה ולא יהיו עמך ישראל צריכים פרנסה זו מזה וכו' (רע"ב ד"ה מתפלל, בב"ב קמז, א).

הזאה מדם הפר בקודש הקודשים (הג)

"רובה ממרס מנו מטל דם רצף ונכנס קם בין שדים רצוי הזיות טבל

והצליף במנין רום מעלה אחת ומטה שבע"

אחרי שסיים את עבודת הקטורת ותפילתו בהיכל **נטל את הדם ממי שהיה ממרס** מהכהן שהיה מערבב את הדם הפר כדי שלא יקרוש, **נכנס למקום שנכנס** קודש הקודשים רע"ב ד"ה למקום, **ועמד במקום שעמד** בין שני הבדים (רע"ב ד"ה במקום) והזאה ממנה באצבעו כנגד הפרוכת **אחת מעלה ושבע למטה** הזאה אחת למעלה ושבע הזאות למטה **ולא היה מתכוון להזות לא למעלה** שתהא אחת למעלה מגיעה לחודה העליון של הכפורת (רע"ב ד"ה ולא), **ולא למטה** לא היה מתכוון שיגיעו הדמים בעובי הכפורת מאמצע ולמטה שהרי לא היו נוגעים בכפורת אלא למטה (רע"ב ד"ה ולא), **אלא כמצליף** כמו שליח ב"ד שמלקה ברצועה שמתחיל בין הכתפיים ויורד למטה (יומא נה, א), כך היה מתכוון שתהיינה שמונה הזאות הללו בארץ בשורה רצופה הזאה למעלה במקום רחוק ושבע הזאות למטה קרובות יותר מהקודם (רע"ב ד"ה אלא).

וכך היה מונה את הראשונה אחת, אחת ואחת, אחת ושנים... אחת ושבע היה חוזר ומזכיר את ההזאה הראשונה עם כל אחת מן השבע שלמטה, **והטעם:** כדי שלא יטעה בהזאות שאם לא יספור הזאה ראשונה שלמעלה לעצמה.. למטה לפעמים שיטעה ויספור הזאה ראשונה שלמעלה עם שבע שלמטה ובהזאה ראשונה שלמטה הימנה שנים (רש"י נה, א ד"ה שלא יטעה).

"רץ והניחו בכך ושחט שעיר"

לאחר שכהן הגדול גמר לעשות הזאות אלו **יצא מקודש הקודשים** ויוצא עם המזרק עם הדם שנשאר בתוכו **והניחו** את המזרק עם הדם **על כן הזהב שהיה בהיכל** בסיס מזהב שהיה עומד בהיכל והיה עשוי כדי להניח עליו את המזרק (מאירי).

שחיטת השעיר לה' – שחיטה והזאת דמו בקודש הקודשים (הד)

"רצה וקבל דמו באגן קדש רגל ועמד מקום ועוד ארון רצה הזיות

כמעשה דם הפר"

הביאו לו את השעיר, שעלה עליו הגורל לה' **שחטו וקבל במזרק את דמו, נכנס** עם הדם **למקום שנכנס** קודש קודשים **ועמד במקום שעמד** בין שתי הבדים **והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוון להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וכך היה מונה אחת, אחת ואחת, אחת ושנים, וכו'.**

יצא והניחו הניח את המזרק עם הדם שנשאר **על כן השני שהיה בהיכל רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד.**

"רהט והניחו ודם פר נטל רגליו הריץ וצדג חוץ לבודלת רקמיו פרכת יז כמשפט כפרת רגש ושנה והזה מדם השעיר"

אחר שגמר לעשות הזאות מדם הפר ודם השעיר בקודש הקודשים

נטל את דם הפר... והזה ממנו על הפרוכת המבדלת בין ההיכל לקודש הקודשים כנגד מקום הארון ובין הבדים, כשהוא עומד לפני מזבח הפנימי מבחוץ והיה סופר כמו שהזה בפנים אחת, אחת ואחת, וכו' אחת ושבע.

נטל דם השעיר... והזה ממנו על הפרוכת בגמר ההזאות של דם הפר היה חוזר ומניח את המזרק עם דם הפר על כן הזהב היכן שהיה מונה לפני כן ונטל מעל הכן השני את המזרק עם דם השעיר ומזה אף ממנו כן על הפרוכת כנגד הארון שמונה הזאות אחת למעלה ושבעה למטה.

"שב ובללם וחטא מזבח סגור"

אחר שגמר הכהן הגדול את ההזאות **ערה דם דם הפר לתוך דם השעיר** שפך את דם הפר לתוך דם השעיר דכתיב (ויקרא טז יח) "ולקחת מדם הפר ומדם השעיר ומדם שניהם יחד" **ונתן את המלא בריקן** חוזר ושופך מזרק מלא לתוך הריקן כדי שיתערבו הדמים יפה יפה (רע"ב ד"ה ונתן) ונותן את המלא ברקן מחזיר הכל לכלי שהיה בו דם הפר, **והטעם:** כדי שיתערבו יפה יפה.

"שבע על טהרו ובקרניו ארבע"

הזאת הדם על קרנות המזבח (הה)

אחרי ששפך את דם הפר ודם השעיר היה יוצא **ויצא אל המזבח אשר לפני ה'** את דם של השעיר והפר **זורק על מזבח הזהב** וארבע הזאות על ארבע קרנות המזבח נחלקו התנאים **מהיכן הוא מתחיל** את הזריקה **מקדן מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית** הולך לקרן צפונית מזרחית נותן את המתנות לכל הקרנות **משם היה גומר על מזבח הפנימי, ר' אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא** ולא היה סובב את המזבח ברגליו וזורק על כל קרן וקרן כת"ק, **ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היה נותן מלמעלה למטה.**

הזאה על המזבח עצמו (ה ו)

אחר הזאות על קרנות המזבח **הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים** היה מזה על זחבו של המזבח על ידי שמפנה האפר והגחלים לצדדים עד שנגלה זהב המזבח בצד דרומו ומזה עוד שבע הזאות על גג המזבח (רע"ב ד"ה על טהרו), ויוצא מהיכל.

ושירי הדם הדם שנשאר במזרק **היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון** שבו פוגע תחילה כשיוצא מהיכל ואין מעבירין על המצוות (מאירי תוס') **ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי, אלו ואלו דמי דמים החיצונים והפנימים** (רע"ב ד"ה אלו) **מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לנגנין לזבל ומועלין בהן** אסור להנות בהם בלי דמים (רע"ב ד"ה ומועלין).

ידיי על גבי שעיר המשתלח ושילחו לעזאזל (ו ב)

"שקד ובא אצל שעיר החי שגיון עם וזדונו יודה לאל" אחר שסיים ליתן דם הפר והשעיר כמצותו **בא לו לכיון שעיר המשתלח** (רע"ב ד"ה בא, רש"י יומא סו, א ד"ה בא), שעלה עליו הגורל לעזאזל. **מקום עמידתו** העומד לאחר הגרלה כנגד הפתח שמשם היו משלחים אותו (רע"ב ד"ה בא).

סומך הכהן הגדול את **ידיי** על ראש השעיר, **ומתודה** את כל עונות בני ישראל, וכל מי שהיה ליבו נוקפו מהעם העומדים בעזרה היה מתודה עמו (מאירי בחבור התשובה שלו מאמר ב עמוד 566).
וכך היה אומר **אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל וכו'.**

אחרי הוידוי מוסר את השעיר לשליח שייקח אותו לעזאזל (ו א)

"שגרו ביד איש עתי למדבר עז שמץ כתמי זו שאת לגזרה" מי מוליך מעיקר הדין אף ישראל יכול להיות שליח לקחת את השעיר לעזאזל, אלא שתיקנו שרק הכהנים יוליכו אותו (יומא ו ג סו, א). והוא נקרא "איש עתי".

דרך השעיר לעזאזל (ו ד)

יציאה מבית המקדש – וכבש כעין גשר שהוא גבוה ויוצא דרך הכבש מחוץ לעזרה (רע"ב ד"ה וכבש), **היו עושים לו** מערב יום כיפור גשר, **והטעם: מפני הבבלים שהיו מושכים בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא** (משנה פרק ו ד) ואל תשהה עוונותינו אצלינו עוד (רש"י שם ד"ה וכבש), שחשבו שהשעיר בפועל נושא על עצמו את עוונות כל עם ישראל.

דחיפת השעיר (ו ו)

"שן סלע הדפו וגלגל וירד שברו עצמיו כנפץ כלי יוצר" דוחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד, **והטעם:** שאם היה דוחף את השעיר לפניו היה יכול השעיר לעצור נפילתו ברגליו ולא היה מתגלגל ונופל (יומא סו, א).

ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים, (ו ו) וזה תכלית השלימות וסימן טוב היה להם כשהיה מתפרק יפה ואומר כך ימחו עונות עמך בית ישראל.

לאחר מסירת השעיר בשעה שהיה המשלח מוליך את השעיר לעזאזל לא היה הכהן הגדול מתחיל שום עבודה אלא היה מתעסק בפר ושעיר הנשרפים [המרחק היה י"ב מיל כאחד עשר קילומטר וחצי זמן שליח השעיר עד הגעתו לצוק כשעתים וחצי עד שלוש שעות (מראה כהן עמוד 408).

שריפת פר ושעיר (ו ז)

"שחוזה אחז פר ושעיר קרע שלף אמורים וגויות קלע לשרוף"

בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין אחרי שמסר הכהן הגדול את השעיר המשתלח למשלח בא לפר ושעיר העומדים לשרף (רע"ב בא לו), **קרע והוציא את אימוריהן, נתנן במגיס** בקערה של כלי שרת (רע"ב ד"ה ונתנן) והכין אותם כדי שאחרי שיחליף לבגדי זהב והשעיר יגיע לעזאזל (יומא סו, ב) יכול להקמירין על גבי המזבח (רע"ב ד"ה והקמירם) **קלעו במקלעות** לא היה חותכם ומפרקן לגמרי אלא היו נשארים מחוברות ומעורות זו לזו כמין קליעה ולאחר מכן מניחין על שני מוטות (רע"ב ד"ה קלען). **והוציאן** ארבעה כהנים היו נושאים אותם שנים מלפנים ושנים מאחור **לבית השריפה** שהיה מחוץ לירושלים (רע"ב ד"ה והוציאן).

הגעת המשלח לעזאזל (ו ח)

כמבואר הכהן הגדול אסור לו להתחיל בעבודה אחרת עד שיגיע השיעור למדבר כשהגיע השעיר לעזאזל **אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר, דרכיות מגדלים היו עושין** בערב יום כיפור **ומניפין בסדרין** כשהגיע למדבר היה האחרון שבהם מניף בסודורו וכן חברו עד ירושלים ויודעין שהגיע שעיר למדבר.

קריאת התורה על ידי הכהן הגדול (ז א)

"שאג סדרי יום קדש ופשט"

בא לו כהן גדול לקרות פרשת היום (רע"ב ד"ה בא לו), והיה קורא בעזרת נשים, **אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא** אף על פי שקריאת התורה לא נחשבת עבודה יכול הכהן לעשות אותה בבגדי כהונה משום שמותר לכהנים ללבוש בגדי כהונה גם שלא בשעת עבודתם (רע"ב ד"ה בבגדי בוץ), **ואם לא קורא באצטלית חלוק לבן משלו.**

חזן הכנסת שהוא השמש (רע"ב ד"ה חזן), **נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת** לגבאי שעל פיו נחתכים כל צורכי בית הכנסת מי מפטיר מי עולה לתורה (רע"ב ד"ה חזן). **וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל, הטעם במסירת הספרים מאחד לשני**

משום כבודו של הכהן הגדול להראות שיש תחתיו שררות הרבה (רע"ב ד"ה ראש).

וקורא עומד וקורא בפרשת אחרי מות את סדר עבודת יום כיפור (ויקרא מז א לד) **וכן פרשת ו"אך בעשור"** (שם כג כו לב) שמדברת בענין איסור מלאכה ומצות תענית ביו"כ, **וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן** כוונתו שגם מה שיקרא להם בעל פה כתוב בספר הזה שזה פרשת ובעשור שבחומש הפקודים **הטעם שקורא בעל פה** שהיא רחוקה שנמצאת בחומש במדבר ואין מגלילים לשם מפני כבוד הציבור וספר תורה אחר לא מביאים מפני פגמו של ראשון שלא יגידו ראשון פגום (יומא ע, א רע"ב ד"ה ובעשור), **ומברך עליה שמנה ברכות וכו'.**

באותו זמן שהיה הכהן הגדול קורא בתורה היו שורפים את בשר הפר והשעיר בבית השריפה ובזה נסתיימו העובדות הנקראות עבודת היום (יומא פרק ז משנה ב).

הרואה כהן גדול כשהוא קורא בתורה אינו רואה פר ושעיר הנשרפים, והרואה פר ושעיר הנשרפים אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא, והסיבה לכך לא מפני שאינו רשאי שהיה צד לומר שהרואה עבודה אחת אינו רשאי להניח כדי לראות עבודה אחרת משום שאין מעבירין על המצוות (יומא ע, א, רע"ב ד"ה לא) **אלא שהיתה דרך רחוקה** הפר והשעיר הנשרפים מחוץ לירושלים ומלאכת שניהן שזה כאחת ובאותו זמן היו קוראים בתורה בעזרה ואין אפשרות להפסיק שניהם (ו ב).

אחר שגמר הכהן לקרוא היו מחזירים את הספר תורה למקומם והכהן הגדול היה יוצא מעזרת הנשים לבית הטבילה.

עבודת המוספים וקרבנות היום (ז)

"שלוש טבל פזים עט וקדש תכף ועש אילו ואיל העם תרב חטאת

ומוספין הקריב כחק"

אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו פשט את בגדיו **ירד וטבל** זוהי טבילה שלישית **עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו,** ועושה את עבודת המוספים **ויצא ועשה** את שאר קרבנות היום **את אילו האיל** שהכהן הגדול מביא משלו **ואת איל העם, ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי רבי אליעזר [רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קרבין]** ואחר כך היה מקריב את אמורי **פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים.**

להערות והערות ותדומות: י. לב ראב"ד 5 אלעד 052-7668608

לקבלת העלון במייל: lev17382@gmail.com

לע"נ אבי מורי הגאון ר' מאיר אריה בן הרב ר' יוסף לב זצ"ל בעל עבודת היום בעומק העיון בספרו על מסכת יומא בעל תפילה עשרות בשנים בהיכל ישיבת "קול תורה"

הוצאת הכף והמחתה מקדש הקודשים (זד).

"תר וקדש פשט טבל וקדש, תכריך בדים עט ונכנס לדביר תכונת כלי

קטורת הוציא וקדש.."

קדש הכהן **ידיו ורגליו** ופושט את בגדי הזהב, **וירד וטבל** זוהי טבילה רביעית **ועלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו** אחרי הלבישה **נכנס** לקודש הקודשים **להוציא את הכף ואת המחתה** שהכניסם שם להקטרת הקטורת בוקר ונשארו שם ויוצא. **והטעם שלא הוציאו מיד לאחר הקטרתם** לפי שהקטורת לא הספיקה עדיין להישרף כולה לכן לא הוציאו (מאירי יומא לא, ב ד"ה ולענין).

"תרגל וטבל חרוצים עט וקדש תמיד הסדיר ותמר נרות העלה תכל

עבודות יד ורגל קדש תמים טבילות חמש וקדושים עשרה... תקף ודץ

עטה בגדי הונוה"

מקדש הכהן **ידיו ורגליו** ופשט את בגדי הלבן, **וירד וטבל** זוהי טבילה חמישית, **עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו** ונכנס **להיכל** לסיים את עבודת היום **להקטיר קטורת של בין הערבים** על המזבח הפנימי **ולהטיב את הנרות** להדליק את הנרות כשאר הימים (רע"ב ד"ה ולהטיב) אחר שסיים הכהן את כל העבודות ויצא מהיכל, **וקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי הזהב, הביאו לו בגדי עצמו ולבש** ויוצא לביתו.

יציאת הכהן הגדול לביתו אחר העבודה

"תמה תלוה ציר נאמן לביתו"

ומלוין אותו כל העם **עד ביתו** ומסופר בשם שלוח ממלכות רומי שהיה בירושלים בימי הבית ותאר באגרת לבני עמו את גדול כבוד הכהן הגדול ועבודתו ביום הכיפורים שהיו כל העם עוברים לפניו ורובם באבוקות של שעורה לבנה דולקות בידיהם וכולם לובשים לבנים, וכל החלונות מעוטרת ברקמה ומלאות נרות וכותב שסיפרו לו הכהנים שהיו הרבה שנים שלא היה יכול הכהן הגדול להגיע לביתו קודם חצות לילה מדוחק וריבוי העם שאף על פי שהיו כולם מתענים לא היו הולכים לבתיהם עד שיראו אם יכולו להגיע לנשק ידי הכהן הגדול (מובא בספר שבט יהודה עמוד 108).

ויו"ט היה עושה למחרת ביום שלאחריו היה עושה יו"ט לפי שיצא בשלום מן המקדש.

כתיבה על טס מזהב ששימש לפני

ולפנים: ולאחר מכן היה מצוה לצורף שיעשה לו לוח מזהב ויכתוב בו זה הלשון **"אני פלגי כהן גדול בן פלוני הכהן הגדול**

שמשתי ככהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבוד מי ששכן שמו והיה זה שנת כך וכך ליצירה מי שזכני בעבודה זו הוא יזכה בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה' (מובא בספר שבט יהודה עמוד 108).